

ANMELDELSE

Sol i november

A Tribe Called Quest vender tilbake etter atten år. Akkurat da vi trengte det som mest.

A Tribe Called Quest
**WE GOT IT FROM
HERE... THANK YOU
4 YOUR SERVICE**
Epic/Sony 2016

På papiret burde et nytt album fra Queens-kvartetten A Tribe Called Quest i 2016 bli en begredelig affære. Atten år har gått siden forrige album, det svake og desillusjonerte *The Love Movement*, og bare et halvår siden Phife Dawg, *yan-gen* til frontfigur Q-Tips *yin*, døde av diabetesrelaterte komplikasjoner i en alder av 45.

Fjerdemann Jarobi White, oftere referert til enn hørt, har steppet inn. Nevnte jeg at Jack White og Elton John gjester samme spor? At Trump vant valget? At jeg slo opp prolapsen min i forrige uke? Finnes det grenser for hvilke nedverdigheter en må regne med å bli utsatt for denne begredelige høsten?

Neppe. Men dette er ikke en av dem. Kanskje noen der oppe jobber veldig hardt for å gjenopprette den kosmiske balansen. Hva vet jeg? For mot alle odds har A Tribe Called Quest klart å lage et album som fint tåler at man plasserer det side om side med den fargesprakende samplefesten på *People's Instinctive Travels and The Paths of Rhythm* (1990), den nedstrippede jazzrapen på *The Low End Theory* (1991) og det nær universelt elskede *Midnight Marauders* (1993).

Et levende, pulserende, rasende, lykkelig og kaotisk album.

Snute mot snute. For der gruppens fjerde og femte album, *Beats, Rhymes & Life* (1996) og *The Love Movement* (1998) var resignerte pliktlop med sterile lydbilder, har *We Got It From Here... Thank You 4 Your Service* blitt et levende, pulserende, rasende, lykkelig og kaotisk album, som om ATCQ plutselig tror på musikk igjen, på at den kan forløse noe i dem de ellers ikke har hatt tilgang til.

Det hjelper absolutt at fem av de åtte låtene Phife rakk å bidra på før han døde er plassert helt først på albumet, og to nesten helt til slutt. Det hjelper også at Tribes arvtogere Andre3000 og Kanye West ikke bare entusiastisk stiller opp, men at ekko av det de begge har gjort med arven også liksom fyller ut og still-

ferdig oppdaterer lydbildet til A Tribe Called Quest anno 2016.

Men ingen er mer entusiastisk enn Busta Rhymes, som fant seg selv på Tribe-klassikeren «Scenario» i 1991 og her hører yngre, skarpere og gladere ut enn han har gjort på tju år, minst. Han rapper som om han endelig har kommet hjem fra eksil, og det gjør de i grunnen alle sammen. At nesten alle åpenbart har vært i studio samtidig, og bruker hverandres energi og nærvær som springbrett, hjelper også.

Solen er selvsagt aldri mer velkommen enn i november, men bare det å høre Q-Tip og Phife Dawg sultne og sammen igjen, snute mot snute, rygg mot rygg, er nok til å gi en tilbake troen på at vi nok kommer til å overleve 2016 også. For mest av alt bæres *We Got This From Here* av en felles forestilling om at musikken, deres musikk, løser flere problemer og lindrer mer smerte enn den skaper, noe som langt fra alltid har vært tilfelle gjennom Tribes karriere.

Glede i relief. Albumet tar del i en slags synkopert tidslinje, der det står med ett ben i 2016 og ett i 1993. Her er politisk satire, utfall mot gentryfisering, sosial urett, rasisme og Donald Trump levert med kampklar afrofuturistisk funk-spiritualitet. Samtidig føles det som albumet Tribe selv ikke slapp i 1993, men som kameratene De La Soul og Jungle Brothers gjorde, med henholdsvis *Buhloone Mindstate* og *J-Beez wit da Remedy*, to trassige, utidsmessige album som floppet kommersielt og ble slaktet av kritikerene, men som begge holder seg langt bedre i dag enn mottagelsen de fikk skulle tilsi.

Som på disse to albumene er det et masse glede og skjønnhet i Tribes nye musikk, men alt settes i relief av et nærmest altomfattende mørke, som denne gang også har sluppet inn i et lydbilde langt mer viltvoksende enn det vi er vant til hos Tribe. «This time we're going left and not right,» heter det på åpningssporet, og veivalget er både politisk og musikalsk.

Gitarer, Can-samplinger, Black Sabbath-trommer og ekkoeffekter skjener inn fra både høyre og venstre, mens kaskader av beske vitser, skarpe metaforer, patois-toasting, og Phife-hyllester skyller over lytteren. Snakk om å kjenne sin besøkelsestid.

Marius Emanuelson

Medløper: Komponist David Monrad Johansen i retten i 1945. Han sonet fire års straffarbeid og mistet sine statsborgerlige rettigheter etter krigen.

FOTO: K. LYNAY / NTB SCANPIX

ANMELDELSE

Fra Hiawatha til Hamsun

David Monrad Johansen kan ennå skape uro i musikkhistorien.

David Monrad Johansen
FEDRENES FJELL
Rune Alver, klaver
Lawa 2016

David Monrad Johansen
KAMMERMUSIKK
Fragaria Vesca
Simax 2016

Er det ikke det vanskelige og til og med ubehagelige i fortiden som gjør historie aller mest interessant? Som fortellingen om David Monrad Johansen (1888–1974), som fagnet det norske musikklivet fra den relativt unge Grieg til den modne Arne Nordheim – og som likevel er blitt stående som en tragisk skikkelse.

Monrad Johansen studerte hos Catharinus Elling og Iver Holter, viktige eksponenter for en tysk-orientert senromantikk i stort format, en annen og tynnere romantikk enn Griegs. Men han var også opptatt av impresjonismen, han ville kunne alt: På slutten av 1920-tallet reiste han til Paris for å gå i lære hos Fartein Valen, men han var mer interessert i kontrapunkt og det tilbakeskuede hos Valen enn i atonaliteten, og ble nyklassisist mer enn modernist.

I 1934 ga han ut en stor Griegbiografi, en god, alvorlig og perspektivrik bok. I 1939 skrev han orkesterverket *Pan*, som – besnærende nok – var NRKs gave til Knut Hamsun på 80-årsdagen, bare fire år etter at den store forfatteren hadde rykket ut mot tilbedingen av Nobels fredspris til den tyske journalisten Carl von Ossietzky. Monrad Johansen ledet komponistforeningen da, og han ledet den i 1942–43, da han

slett ikke, sett fra ettertiden, burde ha ledet noe som helst.

Vekk fra Grieg. Det kan se ut som om han kom inn i okkupasjonens kulturbyråkrati langsomt og uten overbevisning. Han gikk inn i et råd for musikkaker under det nyopprettede Kultur- og folkeopplysningsdepartementet i 1940, ble medlem av NS i 1941, sonet fire års straffarbeid og mistet sine statsborgerlige rettigheter etter krigen.

Monrad Johansens uttalte hovedinteresse var å utvikle det norske, å skape en musikk som speilet det nasjonale.

Men linjene har vært lette å se for mange. Monrad Johansens uttalte hovedinteresse var å utvikle det norske, å skape en musikk som speilet det nasjonale. Musikken som finnes på to nye plateutgivelser speiler dette arbeidet. Mye, særlig av klavermusikken, er basert på folketonen, på materiale som ligger nær Griegs, men den er utviklet på mer prøvende og, må jeg innrømme, langt mindre overbevisende måter. Den er så villet i sine bearbeidelser, og det enkleste og mest Grieg-nære er best. Bestrebelsene på å utvikle folkemusikken mot samtidsmusikken er anstrengt og anstrengende. Men åpenheten og viljen til å komme bort fra Grieg er interessant som tidsbilde, og Rune Alvers spill er virkelig godt, poengtert og variert og alvorlig.

Tillitsfull orientalisme. På platen med kammermusikk er spil-

let faktisk ikke like konsekvent godt. Ensemblet Fragaria Vesca er upresise i den innledende klaverkvartetten, men Tor Johan Bøen og Sanae Yoshida er slående i den tidlige sonaten for fløin og klaver. Det gjenspeiler nok det langt mer knudrete og anspenkte språket i kvartetten, i sonaten spiller Monrad Johansen på det han kan mer enn på det han vil lære. At han lærte, viser den frivolt modernistiske fløytekvintetten fra 1967: Da var han igjen en ønsket, viktig mann, bedt om å skrive til komponistforeningens femtiårsjubileum, en drøy generasjon etter NRKs gave til Hamsun. Tiden gikk fort.

Samtidig er det ubegripelig lenge siden Monrad Johansen skrev det morsomste, men minst betydelige stykket på kammermusikkplaten, scenemusikk til Hulda Garborgs *Den store freden*, et stort og forblommet stykke om den fredselskende sioux-høvdingen Hiawatha, allerede udødeliggjort av poeten Longfellow og komponisten Samuel Coleridge-Taylor. I Garborgs – og Monrad Johansens! – hender er dette rendyrket, tillitsfull orientalisme, helt uhørt som bilde av en undertrykt urbefolkning nå, men smektende, velspilt og ikke helt til å tro som et stykke norskhet.

Men i teksteftet er ingenting rart, ikke livshistorien, ikke forholdet mellom liv og verk, ikke Garborgs Hiawatha, ingenting. Men det sier jeg, altså, at for du har hørt David Monrad Johansens Hiawatha-musikk fra 1925, er det ennå ting i norsk historie du ikke har fått lurt nok på. Det er så mye som ikke går opp.

Erling S. Sandmo